

Karita Mattilan Tosca on upea diiva

SAKARI VIIKA

► Dramaattisen roolin paineet kuuluivat vielä Mattilan laulussa

► **Giacomo Puccinin** Tosca on raskas, kiihkeää dramaattista verenkäyntiä vaativa nimirooli. Puccini kirjoitti sen niin sanotulle spinto-sopraanolle, jolla tarkoitetaan Toscan tapauksessa laulavan lyyrisen herkkyyden sekä dramaattisen iskukyvyn ja voiman yhdistävää ääntä.

Tähtisopraano **Karita Mattilalla** on pohjoismaisen valoisaa, lyyrissävyinen, mutta samalla suurivolyyminen, loistokas ääni.

Toscan osa sopii periaatteensa parhaiten aistillisen vereville ja intohimoisille, ”etelämaalaisille” sopraanoäänille. Toscaa laulavat kuitenkin hyvin erilaiset sopraanotyypit. Pääasia on, että ääni kestää intohimoisen roolin sisäiset myrskyt ja ylärekisterin tunteenpurkaukset.

Kun Mattila teki ensimmäisessä näytöksessä Toscan entréen, hänen sopraanonsa soi lämpimän loistokkaana ja säteilevän kevyenä ja notkeana, täynnä rakastuneen naisen valoisaa onnentunnetta. Mattila on Tosca-laulajattarena upea ilmentys, todellinen diiva, jolla on myös luontevat diivan el-

OO P P E R A

Giacomo Puccinin Tosca Suomen kansallisoopperassa. Musiikinjohto Mikko Franck, ohjaus, lavastus, valot ja puvut Siegwulf Turek, uusintaohjaus Anna Kelo. Rooleissa Karita Mattila, Vladimir Kuzmenko, Juha Uusitalo, Hannu Forsberg, Jukka Romu, Lassi Virtanen, Jaakko Hietikko, Kai Valtonen, Oskari Pennanen. Suomen kansallisoopperan kuoro ja orkesteri.

keet: mielenailahetköt, pienet oikkuilut, mustasukkaisuuden puuskat.

Jatkossa, varsinkin raastavassa toisessa näytöksessä Toscan roolin raskaat paineet kuuluivat Mattilan äänessä. Niin taitavasti ja loistokkaasti kuin hän teknisesti hallitsikin osansa, hän joutui kuitenkin silloin tällöin puristamaan äänestään väkisin voimaa pitääkseen puoliaan orkesterin pauhua ja **Juha Uusitalon** Scarpian uhkaavaa jylinää vastaan.

Voimaponnistuksissa Mattila ei pystynyt aina säilyttämään äänensä luontaista herkkyyttä ja kauneutta. Ääni sai forteissa ja erityisesti korkeissa forteissa joskus kovaa sävyä. Samalla äänen sävyt vaihtelivat voimakkaasti, ja pää- ja rintarekisterien erot vaikuttivat melko jyrkiltä.

Taidelaulussahan pidetään ihanteena egalisoitua, tasoitettua ääntä, jossa ääni säilyttää luonnollisen perusvärinsä siirryessään joustavasti rekisteristä toiseen – ilman, että kuvittelee kuulevansa kahta eri ääntä. Mattilalla on vielä hiottavaa Toscan osassa, mutta varmaa on, että hän saa sen nopeasti vielä lujempaan kontrolliin, mikä vapauttaa hänen ääntään ja lisää uskoa kriittisten korkei-

Karita Mattila sai hyödyntää Toscassa hyviä näyttelijänlahjojaan. Cavaradossina lauloi Vladimir Kuzmenko.

den sävelien syttymiseen.

Vissi d'arte -aarian loppupuolella Mattila hämmästytti suurella itkunpurskahduksellaan. Tällaista naturalismia aariassa ei ole ennen kuultu. Ehkäpä kysymys oli siitä, että äänen linja alkoi hieman horjua, minkä laulaja peitti taitavasti itkuefektiin.

Psykorealisen Toscan rooli antaa Mattilalle mahdollisuuden hyödyntää hyviä näyttelijänlahjojaan. Hän heittäytyy Toscan huumautuneeseen on-

neen ja myllertävään epätoivoon uskottavan kiihkeästi, mutta riehaantuu joskus liikaa.

Tahattoman komiikan rajaa Mattila hipoo parissa kohtauksessa: kun hän selviytyy tikan villisti toista kertaa kuolleena maassa makaavan Scarpian vatsaan ja kun hän näyttää viimeisessä näytöksessä Cavaradossille, miten tämän kuuluu kellahtaa maahan teloitusr ryhmän laukauksesta.

Vokaalisesti vahvimman vaikutuksen teki Uusitalon Scar-

pia. Hänen mahtava, demonisesti hehkuva äänensä taipuu myös notkeisiin, pirullisen kevyisiin vivahteisiin. Hahmona tämä Scarpia on paholaismainen, raakuudestaan ja sadismistaan nauttiva ylimysroisto.

Cavaradossin osassa laulaa venäläinen äänitykki **Vladimir Kuzmenko**. Soinniltaan ääni on karhea ja puristeinen, mutta väkivahvaa voimaa riittää, ja teho on aina taattu. Tämä Cavaradossi otti ensimmäisessä osassa rennosti vastaan Toscan oikuttelut, ja muuttui Scarpian

kidutuskammiossa kuolemaa halveksivaksi taistelilajuonteeksi.

Toscassa on lähes 60 teemaa, ja kohtaukset ja kontrastit vaihtelevat nopeasti sen kiihkeässä dramaattisessa kulussa. Kapellimestari **Mikko Franck** johti sangen värikkäästi ja uskoi dramaattisen nousujen ja purkausten voimaan. Siirtymät saivat olla joustavampia, dramaattinen hermo vilkkaampi ja kohtalon äänet lohduttomampia.

Hannu-Ilari Lampila